
CROBOBUKO

Author(s): Boštjan PLOŠTAJNER

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 14, No. 2, Podoba mesta v popularni kulturi / The image of city in popular culture (december 2003), pp. 77-79

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180489>

Accessed: 04-07-2025 10:30 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Boštjan PLOŠTJNER

CROBOBUCO

1. Uvod

Čezmejno poslovno sodelovanje (orig. angl. Cross-border business cooperation) je velikega gospodarskega pomena, še posebej za regije, ki so blizu meja med državami kandidatki in državami članicami EU. Padec železne zavese jim je prinesel velike izzive. Identifikacija, promocija in podpora uspešnega čezmejnega poslovnega sodelovanja so velik izziv za regionalne institucije.

ECO PLUS in RRA JM (Regionalna Razvojna Agencija Južne Moravske) sta skupaj s partnerji iz Avstrije, Češke, Finske, Italije, Madžarske, Nemčije, Slovaške in Slovenije izvedli tematski mrežni projekt CROBOBUCO z naslovom Inovacije regij, ki podpirajo prek-mejno poslovno sodelovanje med regijami držav kandidat in držav članic EU ^[1].

Cilj omrežja je bil izboljšati sposobnosti regionalnih institucij za podporo in pospeševanje čezmejnega poslovnega sodelovanja med regijami držav kandidat in držav članic EU.

Projekt je bil zamišljen kot kombinacija konkretne delovne teme in posebnih interesov več evropskih regij (čezmejno poslovno sodelovanje), neposrednih stikov (delavnice, ekskurzije in konference) in uporabe informacijske tehnologije, ki je zagotovila učinkovito omrežno strukturo. Urbanistični inštitut Republike Slovenije (v nadaljevanju UI) je vstopil v program CROBOBUCO, da bi pospešil čezmejno poslovno sodelovanje v gorenjski regiji. Program, ki se je začel v začetku leta 2002, končal pa se bo junija 2004, je dal nekatere zanimive rezultate.

2. Gorenjska regija

Gorenjska regija je vedno bila med bolj razvitimi deli Slovenije. Od časov stare Avstrije in Avstro-Ogrske so v regijo prihajale investicije (predvsem) avstrijskega kapitala. Zaradi industrije (železarna, rudniki, kovinarstvo) in zanimive geografske lege (bližina Avstrije in Italije) je bila ena izmed prvih regij na Balkanu, ki je dobila železniško progo, kar je imelo velik pozitiven vpliv na nadaljnji razvoj.

Ne smemo prezreti tudi dejstva, da je Jugoslavija v primerjavi z ostalimi vzhodnoevropskimi državami po izstopu iz informbiroja leta 1948 vodila veliko bolj odprto politiko do zahoda. Tako je imel slovenski poslovni sektor omogočeno komunikacijo in sodelovanje z zahodom, kar je obdržalo jugoslovansko gospodarstvo v stiku z zahodnim kapitalističnim modelom tržnega gospodarstva.

Danes ima Gorenjska tri regionalne razvojne agencije, katerih naloga je promocija trajnostnega regionalnega razvoja. Poleg teh agencij so v regiji tudi območna veja Gospodarske zbornice in oddelki Obrtniške zbornice, ki poleg drugih nalog ponujajo storitve podjetjem v regiji. V teoriji bi moral sistem delovati brez kakršnihkoli problemov, toda iz rezultatov ankete CROBOBUCO, je razvidno, da ni tako. Po našem mnenju obstaja za takšen položaj en glavni razlog, in to je *pomanjkanje komunikacije*.

Gorenjska je regija z visoko stopnjo poseljenosti, z visoko urbaniziranimi in redko poseljenimi gorskimi

območji: skupna površina je 2.137 km², prebivalcev pa je približno 195.000 (10,5 % površine Slovenije in 9,9 % vsega prebivalstva). Gostota prebivalstva je 92 ljudi na km², kar je pod državnim povprečjem. Od leta 1981 število prebivalcev narašča, povprečna starost je 10 % nižja od državnega povprečja.

Najpomembnejša panoga v regiji je industrija (elektronika, telekomunikacije, strojništvo, jeklarstvo, tekstil, usnjarstvo/čevljarstvo ter lesna in pohištvena industrija). Pred letom 1991 je več kot 50 % aktivnega prebivalstva delalo v sekundarnem sektorju, približno 18 % v terciarnem in 17 % v četrtem sektorju. Preostalih 7 % še vedno deluje v kmetijstvu, kar je pod državnim povprečjem. Povprečno število let šolanja je na Gorenjskem enako državnemu povprečju in 8,6 % prebivalstva ima univerzitetno diplomu. Število let šolanja in število vpisanih na univerze močno narašča. Regionalno gospodarstvo prispeva 10 % nacionalnega BDP in je od leta 1998 v vzponu. Deset odstotkov vseh slovenskih podjetij je locirano na Gorenjskem in ta podjetja zaposlujejo približno 10 % celotne nacionalne delovne sile. Gospodarstvo je močno izvozno usmerjeno: leta 1998 je 29,6 % vseh slovenskih prihodkov iz tujine prišlo iz Gorenjske. Nezaposlenost (12,5-odstotna v letu 1999) je opazna predvsem v tradicionalnih industrijah in narašča, toda počasneje od nacionalnega povprečja.

V zadnjem desetletju prejšnjega stoletja so vzpostavili regionalne razvojne agencije (v nadaljevanju RRA), da bi pomagale regionalnemu gospodarstvu skozi obdobje

tranzicije in da bi predstavile razvojno strategijo trajnostne narave ter da bi med drugim pospeševale čezmejno poslovno sodelovanje na ravni majhnih in srednje velikih podjetij (v nadaljevanju MSP). Toda tri RRA imajo preveč nalog in premalo kadra. Gospodarska in Obrtna zbornica se ukvarjata z enakim problemom in tako se torej ponovno vračamo k problemu *pomanjkanja komunikacije*.

Pomanjkanje kadra RRA onemogoča ustvarjanje stikov z MSP. Zaradi polpretekle zgodovine so tudi podjetja skeptična glede komuniciranja in sodelovanja z organizacijami, nastalimi s podporo države, predvsem zaradi slabih izkušenj s politično načrtovanjem in usmerjenim gospodarstvom prejšnjega sistema. Spoprijemamo se torej s položajem, kjer so možnosti za uspešno sodelovanje med MSP in RRA majhne. O RRA je treba omeniti, da so dobili številne projekte, od predstavitve in implementacije regionalnega razvojnega programa do ponujanja pomoči občinam v regiji na različnih področjih ... zaradi česar je že tako številčno šibkemu kadru ostalo malo časa za ukvarjanje s podjetji, kaj šele, da bi z njimi vzpostavili kontinuiran dialog in ustvarili zaupanje. Po drugi strani pa so podjetja v regiji (in državi na splošno) prej majhna kot srednje velika in tudi ona se ukvarjajo s pomanjkanjem kadra. Glede na to, da morajo podjetja, če želijo preživeti, doseči optimalno učinkovitost (time/cost effectiveness), tudi ona nimajo časa za vzpostavljanje stikov z RRA. Kadarkoli se MSP dejansko odloči poiskati zunanjo pomoč, se bo verjetno obrnilo na Obrtno ali Gospodarsko zbornico, saj podjetja niti ne vedo za obstoj RRA. Največkrat pa nobena od zbornic nima sredstev niti informacij, ki jih imajo na voljo RRA.

Skozi celoten projekt je ta problem postajal vse bolj resen in zato smo ga pretresli z nekaterimi predstavniki RRA. Zdi se, da je bolj kot iskanje

novih orodij in praks za spodbujanje čezmejnega sodelovanja, pomembno *doseči boljšo komunikacijo med uporabniki in ponudniki že možnih storitev*. Morebiti bi morali namesto poskusov identificiranja novih potreb MSP spoznati, da so potrebe dokaj podobne kot vedno, in da v resnici zaradi pomanjkanja komunikacije med ponudniki in uporabniki ne dosegamo želenih rezultatov. Če je to res, potem bi se bilo smiselno osredotočiti na izboljšanje komunikacijskega procesa in na vzpostavitev zaupanja z MSP.

3. Rezultati

Med izvedbo ankete za projekt CROBOBUCO in njeno analizo se je oblikovala ideja o sodelovanju z eno izmed RRA. Poleg vseh ostalih dejavnosti, ki jih agencije že opravljajo in ki so jih predstavili na konferenci v Brnu, smo iskali možnosti, kako poglobiti komunikacijo z MSP in kako pridobiti njihovo zaupanje. Sklenili smo, da je nujno vzpostaviti stabilen, kontinuiran in neposreden dialog s predstavniki MSP, spoprijeli pa smo se s problemom izvršljivosti takšne ideje zaradi pomanjkanja kadra v RRA.

Za predstavnike MSP je zelo pomembno, da komunicirajo z eno osebo, prav tako je pomembno, da je ta proces vsaj v določenem pogledu trajen. Veliko srečanj v resnici ne bi imelo neposredne praktične vrednosti, bili pa bi življenjskega pomena za vzpostavitev zaupanja v RRA. Prav tako bi srečanja pomagala pri dvigovanju zavesti o obstoju in vlogi RRA, zaradi česar bi MSP pozneje pospešeno iskala stike.

Dosegli smo načelni dogovor med UI in razvojno agencijo Sora o programu študentskega dela v RRA. Agencije bi zaposlile dva študenta ali tri, ki so v zadnjem letu diplomskega študija, in jih uporabile kot kontaktne osebe za stike z MSP. Tako bi razbremenili redno zapo-

slene uslužbenke, predstavniki MSP pa bi dobili občutek rednega stika z RRA. Ta stik naj bi postal realni, konstantni del njihovega profesionalnega vsakdanjika. Izbrani študenti bi morali biti komunikativni, obvladali naj bi vsaj en svetovni jezik, zaželeno pa je, da bi bili iz iste regije kot RRA, v kateri bi delovali, kar bi prineslo dve pomembni prednosti:

- študenti bodo poznali regijo in položaj v njej, zaradi majhnosti slovenskih regij pa bodo verjetno poznali tudi nekatere izmed strank;
- tako bi lahko vsaj v majhni meri obrnili težnjo izseljevanja izobražene mladine iz regije, saj bi s tem, ko bi jih spravili v stik z lokalno poslovno skupnostjo, izboljšali njihove možnosti za zaposlitev znotraj lastne regije.

Seveda bo moral kader RRA so določene stopnje nadzirati delo študentov, ampak prepričani smo, da bo po začetnih težavah potreba po nadzoru vse manjša, saj bodo študentje vse bolj in bolj izkušeni. Odgovorni bodo za določeno količino MSP in naj bi imeli z njihovimi predstavniki redne sestanke v nekem razumljivem časovnem razponu. Na srečanjih bodo govorili o potrebah konkretnih podjetij, predvsem o tistih pri katerih lahko RRA pomaga. Potrebe bodo študentje nato predstavili stalno zaposlenemu uslužbencu RRA in ta bo prevzel dejanski proces servisiranja podjetja.

Vsekakor ne moremo imeti resne ocene projekta, dokler takšen program ni dejansko izveden, toda prepričani smo, da bi bil to korak v pravi smeri. Različna orodja in možnosti za pomoč MSP, ki jih imajo dandanes RRA na voljo, so že tako številni, da jim zaposleni v agencijah težko sledijo. Prav tako se zdi, da problem ni v kakovosti, ampak v količini storitev. Ni dovolj MSP, ki bi iskali pomoč RRA (v statističnem smislu: število MSP v regiji, ki se ukvarjajo s čezmejnimi poslovanjem, število MSP, ki imajo pri

tem probleme, in dejansko število MSP, ki se obrnejo na RRA po pomoč), tisti pa, ki za pomoč zaprosijo, pogosto nimajo pravega razumevanja za to, kaj lahko RRA ponudi. Nerealne zahteve in pričakovanja poslovnega sektorja prav tako slabšajo položaj (ker ne razumejo vloge in možnosti, ki jih ima RRA, ustvarjajo primere slabih praks in ozna-

njajo slabo kakovost in lenobo RRA), kar je še en rezultat slabe komunikacije med RRA in MSP.

Glede na zgoraj navedeno razumevanje položaja v naši regiji je naš sklep, da je projekt CROBOBUCO prinesel pomemben in oprijemljiv rezultat v smislu identificiranja resničnega problema in v tem, da je

našo pozornost preusmeril od lažnih problemov na resničnega, to je problem komunikacije.

Boštjan Ploštajner, štud. polit.,
Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: bostjanp@urbinstitut.si

Opomba:

[1] Cross border business cooperation

Barbara ČERNIČ MALI
Wolfgang PFEFFERKORN

Regije v Alpah prevzemajo pobudo za svojo prihodnost

24. oktobra 2003 so se v Kranjski Gori na konferenci regij srečali predstavniki sedmih pilotnih območij, ki sodelujejo v raziskovalnem projektu EU z naslovom REGALP. Namen konference je bila izmenjava izkušenj, več kot 60 udeležencev pa je oblikovalo skupne poglede in zahteve za politiko v regionalnem razvoju ter kulturni krajini in se seznanilo z idejami za konkretne projekte.

Wipptal in Nedere Tauern v Avstriji, italijanska regija Carnia, bavarški Isarwinkel, švicarska regija Visp-Saastal, Zgornjesavska dolina v Sloveniji in regija Le Trièves v Franciji so pilotna območja, na katerih pri projektu REGALP poteka raziskovanje bližnje preteklosti, predvsem pa prihodnosti kulturne krajine v Alpah do leta 2020. V ospredju so naslednja vprašanja:

- Kateri procesi so se v zadnjih 30 letih odvijali v življenjskem prostoru in kulturni krajini Alp?
- Kakšne spremembe lahko pričakujemo do leta 2020?

- Kako lahko prebivalci/ke alpskih regij pripomorejo k preprečevanju neželenih razvojnih procesov in k uresničevanju zaželenih?

- Kaj prebivalci/ke alpskih regij v tem pogledu pričakujejo od vlad svojih držav in od Evropske unije?

Izide enodnevne konference, ki je potekala v zimsko zasneženi Kranjski Gori, lahko povzamemo v sedmih trditvah:

- **Polarizacija:** V zadnjih letih se je v Alpah povečala razlika med območji z ugodnimi razvojnimi možnostmi in tistimi, ki so v slabšem položaju. Ni pričakovati, da bi se stanje obrnilo; nasprotja se bodo kvečjemu okrepila. Poleg tega se povečuje vpliv dejavnikov zunaj Alp, med drugim tudi srednjih in velikih mest. Vpliv mest, kot so Dunaj, Ljubljana, Lyon, Milano, München in Torino, bo v prihodnje nedvomno še naraščal.
- **Obvladovanje rasti:** Na območjih z ugodnimi razvojnimi možnostmi, kot so mestne regije in

dna dolin, se bodo zahteve za različne rabe povečale: stanovanjska območja, obrtne cone, prometna infrastruktura, rekreacijska območja in kmetijski obrati vse bolj tekmujejo za najugodnejše lokacije. Tam se bodo povečale obremenitve okolja, npr. s hrupom in kemizacijo okolja.

- **Obvladovanje krize:** Na območjih z manj ugodnimi razvojnimi možnostmi se bo krčilo število delovnih mest. To bo vodilo k postopnemu zmanjševanju ponudbe osnovnih življenjskih potrebščin, krčenju socialnih storitev in javnega potniškega prometa. Nekatere regije se bodo preobrazile v izključno bivalna in spalna območja, druge se bodo popolnoma izpraznile. Ali bodo obrobni predeli Alp znova postali divjina?
- **Nove usmeritve v turizmu:** Če se bodo uresničile napovedi klimatologov, številni današnji zimskoturistični kraji, posebej tisti na srednjih ali nižjih nadmorskih višinah, ne bodo vzdržali